



Naturvernforbundet

Oslo og Akershus

Svar fra Nes MDG

Overordnet arealforvaltning og lokalmiljø

1. Vi ønsker:

arealnøytralitet, som betyr at det netto ikke lenger skal tapes natur og matjord i Nes kommune. Fortrinnsvis ved å la naturen være mer i fred, sekundært ved å sørge for at natur som bygges ned et sted bygges opp igjen et annet sted. Dette er viktig, fordi over 80% prosent av artstapet i Norge trolig skjer på grunn av endret bruk av arealer ifølge Sabima. På sikt ønsker vi også å gå fra arealnøytralitet til arealpositivitet, altså netto tilbakeføring og gjenoppbygging av natur og matjord. Først da kan vi kalle oss miljø *vennlige*.

lys og lydstrategi, for å imøtekomme forskningen som nå tydelig viser at unødvendig bruk av lys er en av de største truslene for flygende insekter. Hovedregelen her at vi kun bør bruke lys der vi trenger det, når vi trenger det, og at lyset bør være varmt. Dynamisk og varm veibelysning er for eksempel antageligvis det mest kostnadseffektive enkelttiltaket vi kan iverksette for flygende insekter. Vi baserer oss her på rådene fra «Bevar Mørket» og «The International Dark Skies Association».

kommunedelplan for naturmangfold, eller i det minste betydelig styret natur-del i dagens klima-, energi- og naturplan.

flere ansatte og mer ressurser til oppfølging av nevnte planer (som også bør rulleres oftere)

et nytt politisk utvalg for klima og miljø, slik kommuner som er fremoverlent på dette har allerede.

2. Nei, vår oversikt over naturverdiene i Nes er (altfor) dårlig. Med enkelte unntak, slik som en BioFokus kartlegging av ravinene våre for noen år siden og Miljødirektoratets kartlegging av nøkkelartene våre ved vann nå nylig, vet vi for lite om status for artene i Nes. Kartleggingene virker heller ikke å føre til noen endring i praksis, som for planleggingen av E16.

Vi ønsker et naturmangfoldsregnskap for kommunen som jevnlig oppdateres, slik at vi kan følge arters utvikling over tid. Det holder ikke å skylde på manglende kunnskap, når vi kunne valgt å skaffe oss den.

3. Godt spørsmål! Først og fremst har vi som er opptatt av dette et ansvar for å informere andre. Helst bør det skje før folk har gjort seg opp en mening, derfor ønsker vi tverrpolitiske møter før gruppemøtene.

Vi vil også ha flere poliriker-kurs på arealforvaltning. Statsforvalteren har hatt flere relevante. Vi kunne invitert Sabima til seminar, gjerne sammen med Holth og Winge advokatbyrå som kan vise hvordan plan og bygningsloven kan brukes til naturens fordel.

I skogforvaltningen kunne for eksempel Gjermund Andersen sørget for gode nye perspektiver.

Utfordringen er å få alle med på det. Det er nok viktig at invitasjonen er tverrpolitisk eller upolitisk for å sikre godt oppmøte.



Naturvernforbundet

Oslo og Akershus

4. Definitivt. Som et eksempel har vi i flere år presset på for restaurering av Jødahlsmåsan, sammen med Venstre og SV lokalt og våre partifeller i Ullensaker. Vi har tilbudt grunneierne at vi kan søke om og gjennomføre restaureringen selv, ved bruk av egne midler og egen tid, men møtt en kald skulder. Det er sårt for oss at slike lavthengende frukter for naturmangfold og klima ikke blir plukket, og er åpne for alle idéer som kan føre til fremgang i saken.
5. Klimaendringer er en av de tre viktigste grunnene til at artene forsvinner globalt og forventes om noen tiår å kapre førsteplassen. Å fase ut fossil energibruk er helt avgjørende for å forhindre dette. Norge forbruker årlig rundt 160 TWh elektrisk strøm og rundt 100 TWh fossil energi. Ifølge siste delrapport fra FNs klimapanel, som vurderer påvirkning på artsmangfoldet, er det viktigste å fase ut fossil energi raskt, ikke fullt så viktig om vi erstatter det med vind, sol eller kjernekraft.

Vi anerkjenner denne konklusjonen, men har likevel noen klare preferanser. På en soleklar førsteplass er energisparing, siden den mest naturvennlige energien er den vi ikke bruker.

Det energi-merbehovet som blir igjen etter offensiv energisparing og forbruksreduksjon, bør produseres på mest skånsomme måte - selv om det ikke er billigst. Vi mener berg- og jordvarme utpeker seg positivt her, siden miljøavtrykket er minimalt og ytelsen er best når vi trenger det mest - om vinteren. Vi også positive til kjernekraft, der noen få reaktorer kan dekke inn hele energiunderskuddet og gi stabil strøm til vår godt vante industri og befolkning, med et lite miljø- og klimaavtrykk. Solkraft tenker vi fortrinnsvis bør installeres der strømmen kan brukes lokalt, som på store lagerbygg og privat bebyggelse. Vindkraft mener vi påvirker naturen mer enn mange tror, når tilførselsveger, kraftgater, randsoner, støy og lys inkluderes, og vil derfor kun vurdere det til havs og i liten skala på allerede etablerte industrianlegg - etter grundig utredning.

6. Ja, vi vil heller stimulere til at flere eksisterende hytter blir til leie enn å bygge flere nye hytter til eie.
7. Vi vil gjøre vegtrafikken så skånsom og trygg som mulig, både for både folk og natur. Enkelte steder, som ved Opaker, er behovet prekärt.

Vi velger imidlertid her å følge transportforskningens klare anbefaling om å oppgradere veiene vi har fremfor å bygge nytt, satse på toget og stimulere myke trafikker det er mulig, og endres ruste opp lokalveinettet, satse på tog og og kun anlegge beskjedne nye veier følger imidlertid at vi oppnår langt mer for både folkehelse og b

Vi mener den beste Dette oppnås best ved trafikkreduksjon gjennom mer samkjøring, gods på bane, ved å redusere unødvendig trafikk, , opprusting av lokalveinettet, styrking av ved å oppgradere lokalveinettet o ikke en ny firefelts vil ha en beskjeden vei gir bedre kost-nytte, mindre trafikkvekst

Vi er klart imot planen om å la ny E16 krysse elvemøtet. Det vil utsette tre av de fire største boligområdene i Nes for mye støy og lysforurensning, undergrave togets konkurransevilkår, doble vegtrafikken gjennom bygda på sikt, sabotere klimamålene og skape ytterligere segmentering av naturen i øst. Vi ønsker heller oppgradering av dagens veg og lokalvegene, samt storsatsning på toget.

8. Ja, det er på overtid. Vi vil helst gå lenger og kjøre en såkalt "planvask" der alle kommunens planer gjennomgås. Altfor ofte blir vi overrasket av en gammel og halvglemt plan som muliggjør for eksempel utbygginger som kanskje ingen helt ønsker lenger. Dette bør legges inn i planstrategien som en periodisk øvelse.



Naturvernforbundet

Oslo og Akershus

9. 98% av kommunens klimautslipp kommer fra transport, avfallshåndtering, byggebransjen og landbruket. Her er noen tiltak vi mener er svært aktuelle for hvert område:
- A) Transport** - Reise sammen, fossilfritt og energigjerrig
- Dobbelspor på toget og toetasjes togsett med sykkelparkering og universell utforming i første etasje (samme leverandør, kan bruke samme skinnene)
 - Videreutvikle ideen om «dele-taxi» - altså at taxi-reiser som foretas sammen med andre kan kvalifisere som kollektivtrafikk og få pris deretter. Dette gir kollektivtrafikk fra død-til-dør.
 - Jobbe videre for flere direktebusser og matebusser i kommune. Om vi ikke får Ruter med på dette bør vi vurdere å gjøre det selv.
 - Redusere unødvendig trafikk ved flere lokale arbeidsplasser og flere kontorfellesskap
 - Redusere trafikkbelastningen: jobbe for trafikk-forskyvning, gods på bane, nattransport av gods på lav(ere) hastighet
 - Etablere naturstier langs våre elver og skoger
- B) Avfallshåndtering** - fortsette satsingen på sirkulærøkonomi
- Gjennom perioden har vi støttet etableringen av Greenlab, foreslått og fått vedtatt miljøsertifisering av anlegget, fått vedtatt miljøsertifisering av anlegget og fått inn noen ekstra punkter i reguleringsplanen om ansattes sikkerhet, avrenningskrav og rassikring.
 - Det er imidlertid noen åpenbare kommende konflikter her. Siden avfallsanlegget på Esvall ligger mellom Vorma, raviner og matjord og har et stadig økende arealbehov, kommer vi til å komme i store dilemmaer. Vi stemte nei til solparken her på matjord, men skal gjenvinningen forbedres vil anlegget kreve betydelig mer energi og areal enn i dag.
- C) Bygg og anlegg**
- Gjemt under betegnelsen «Annen mobil forbrenning» i Miljødirektoratets statistikk for klimautslipp i kommune dominerer anleggsbransjen - og utslippene der øker stadig. Det kan vi ikke la fortsette.
 - Vi vil kreve at byggebransjen får et miljøavtykket må bli stadig mindre og at det som bygges er forskningsmessig utformet for å fremme folkehelse, livs- og bokvalitet.
- D) Landbruk og skogbruk - store muligheter!**
- Som forvalter av verdens største karbonpumpe og hjem til de aller fleste arter, kan landbruket utvilsomt gjøre mye bra både for klimaet og arts mangfoldet.
 - Vi ønsker et tettere samarbeid mellom kommunen og landbruket om hvordan dette potensialet kan realiseres.
- E) Andre tiltak**
- Verne mer natur (som FNs klimapanel sier at er et like kostnadseffektivt klimatilskott som innføring av solkraft og vindkraft). Særlig myr er viktig her. Jødahlsmåsan alene lagrer like mye CO₂ som ti år med trafikale utslipp i Nes.
 - Fortsette å heie på kommunens energisparing i egne formålsbygg (selv om denne utslippsposten er svært liten).
- F) Holde igjen forbruket!**
- Ifølge «Jevons paradoks» vil ikke ny teknologi og effektivisering føre til besparelse av energi, areal og råvarer med mindre forbruket holdes i sjakk. Dette er noe vi tar forsøker å hensynta i all vår politikk.
10. Restaurering av natur må inn i en eventuell posisjonsavtale, planstrategien, samfunns- og arealplanen og budsjettet. Vi har hvert år foreslått å ansette en person, en såkalt "søkolog", som skal søke penger fra Miljødirektoratet og igangsette tiltakene som kommunen får tilslag på. Erfaringene fra kommuner som har prøvd dette tilsier at søkologen skaffer mer penger enn hen koster, så dette burde heller ikke være noe stort økonomisk spørsmål.



Naturvernforbundet

Oslo og Akershus

Vi må også gå i samtaler med private grunneiere og omkringliggende kommuner om dette.

11. Våtomsråder er den Miljødirektoratet prioriterer å bevilge penger til, så vi kan begynne der. Hvert år har vi i budsjettet foreslått at kommunen må søke på disse midlene, men (enda) ikke fått gjennomslag. Vi vil starte med restaurering av myrer, siden er viktige vannbuffere, karbonlagre og økosystemer - særlig for sterkt truede flygende insekter. Videre vil vi verne flomskogen på østsiden av Glomma nord for Årnes og jobbe for å få flere bekker ut av rør igjen, også deler av Drogga.

Vi ønsker også å stimulere til langt høyere frivillig vern av skog i Nes kommune, der vi per i dag er blande de dårligste i landet.

Jordvern og matsikkerhet

12. Arealnøytralitet, som vi vil fortsette å kjempe for, tillater ingen netto tap av matjord. Vi ønsker på sikt at matjord skal tilbakeføres til matproduksjon.

Vi synes også matjord skal brukes til matproduksjon, ikke plenproduksjon, juletrær og lignende. Dette finnes det andre bedre egnede arealer til.

Vi ønsker også større produksjon av grønnsaker, som kan gi vesentlig mer mat per dekar.

Vi ønsker også stanse bygging av ny E16 og satse på Kongsvingerbanen og utbedring av dagens veier, på sikt vil dette spare oss trafikkvekst og ytterligere urban spredning som medfører enda større tap av matjord. Vi er også bekymret for kravene fra fylkeskommunen om at tapt matjord som følge av ny E16 skal erstattes med nydyrking av gjenværende natur, skog og myrområder.

13. Ja, så langt det er mulig. Matjorda er hellig for oss og målet vårt er å etterhvert tilbakeføre matjord til matproduksjon, altså arealpositivitet. Det er en av de aller viktigste sakene for oss.

Vi vil heller ikke uten videre godta nydyrking, fordi dette gir naturen stadig mindre plass.

14. Ja, uten tvil, men akkurat her er Nes allerede godt i gang.

- **Avrenning og erosjon**, særlig fra landbruket, forhindres gjennom blant annet helårs dekkvekster, engvegetasjon langs vannveier, raus vegetasjon langs bekker, ikke-pløying i ller,
- **Avløp og kloakk**, her er Nes kommune blant de som er kommet lengst i landet med å innføre nye regulativer for håndtering og bytte av gamle kloakksystemer uten rensing.
- **Åpne bekker** som nå ligger i rør. Disse er naturens filtre og viktige overvannstiltak.
- **Klimatilpasse avløpsanleggene** slik at de «lekker» avløp ved store nedbørsmengder.

Skog

15. Per i dag er under 3 prosent av naturen i Norge godt nok undersøkt av biologer, og prosessen med ny E16 har demonstrert hvor lite vi faktisk vet om naturen i Nes. Senest i fjor vinter lærte vi om undersøkelser som Miljødirektoratet har gjort på flomskogmarkene i Nes langs Glomma og Sagstuåa og deres funn av disse områdene som «truede lokaliteter med sentral økosystemfunksjon» samt flere av kommunens såkalte ansvarsarter jamfør Akershus fylkeskommunes brev om å spesifikt passe på disse i 2018. Dette området er kun nevnt som tapt i Nye Veiers rapport.



Naturvernforbundet

Oslo og Akershus

16. Ja, helt klart! Nes kommune er per i dag på jumboplass i Akershus når det kommer til andel areal vernet og dette vil vi sterkt bedre.
17. Ikke relevant, vi følger FN og andre ledende faginstanser.
18. Ja!!!
19. Her tror jeg Gjermund Andersens retorikk er klok: Ved å drive generasjonsskogbruk med forsiktig stripehogst, får man samme synergieffekter som mellom ulike generasjoner mennesker. De eldre beskytter de små og gir dem en «arv» av store og små arter. Tømmerkvaliteten skal bli bedre og gi en eksta inntekt som mer enn veier opp for det man måtte tape på effektivitetstapet.
20. Ja! Dette er (langt) på overtid!

Stedsidentitet

21. Ja! Vår natur og kulturlandskap er, slik vi ser det, Nes sin sjel. Nes har nylig fått definert store arealer som Kulturlandskap av Nasjonal interesse av Riksantikvaren som også trues av Nye Veier.
22. Vi skal stille krav til utbyggere overalt slik at det som bygges er noe som både mennesker og naturen er tjent med, på både kort og lang sikt.

Vi ønsker også følge Transportøkonomisk institutts kunnskapsgrunnlag for "Areal- og transportutvikling for klimavennlige og attraktive byer" god langtidsplanlegging.

Dette henger forøvrig sammen med hva vi jobber mye med, blant annet i forbindelse med mål om å innføre arealnøytralitet og tilhørende arealregnskaper. Vi er også veldig opptatt av å unngå urban spredning og langtidskonsekvensene av dette på både kulturlandskap, natur og matjord og ikke minst menneskelig trivsel og god og langsiktig samfunnsplanlegging som legger til rette for alt fra god folkehelse, kort vei til arbeidsplass og redusert behov for transport og samtidig bevaring av naturens egne leveområder på en bærekraftig måte.